

Overweging 26 augustus 2012

Welke ingang kunnen we vandaag vinden tot deze tekst? De passages uit het Johannes evangelie zijn altijd moeilijk te verstaan. Zeker als je zoals bij deze tekst ook moet teruggrijpen op de voorgaande passages van het zesde hoofdstuk dat in zijn geheel over het Brood de Levens gaat. Mijn gedachten blijven bij de passage dat veel leerlingen afhaken, en Jezus vraagt dan aan de twaalf: willen jullie soms ook gaan? Daar zit iets in dat ons allemaal wel eens bekruipt. Zeker als je aan het begin ook al hoort: dat zijn harde woorden, hoe kun je daar mee verder? In het leerling zijn van Jezus, in het horen bij een kerk zitten vaak van die kritische momenten waarop je opnieuw tot een keuze moet komen.

In onze kerk hebben velen dat gevoel op dit moment. Er verandert zoveel in de regels en de sfeer die van bovenaf klinkt, dat je je daarbij niet meer thuis voelt. Vrijwilligers die jarenlang met grote inzet en verbondenheid de lokale kerkgemeenschap dragen, voelen zich nu vaak op een zijspoor staan. Wat overkomt is dat er een nieuwe wind gaat waaien die terug lijkt te voeren naar een klerikale kerk, zoals in de jaren '50, hoor je vaak. Velen houden zich nog vast aan de verhoudingen en de sfeer in de plaatselijke gemeenschap, daar gebeuren nog goede dingen, die het mogelijk maken verbonden te blijven. **Schandalen in de kerk?** "Wil jij nog bij zo'n kerk horen" krijg je wel eens te verstaan. "Willen jullie soms ook gaan" vraagt Jezus. Steeds vaker hoor ik mensen zich afvragen of ze nog mee kunnen blijven doen en dat is een klemmend gevoel. Een gevoel van teleurstelling is bij velen herkenbaar.

Als we het perspectief verleggen naar Jezus, dan blijkt ook hij de teleurstelling te kennen. In alle evangeliën klinkt door dat Jezus na een begin met veel aanhang voor een kritische grens komt te staan, dat steun wegvalt en hij met weinig verder moet. Staat hij nu voor een mislukking? Glijpt het begonnen werk uit handen? Horen wij zijn stem haperen, dringen tranen zich op in zijn ogen? Willen jullie soms ook gaan? Nemen jullie ook aanstoot? Zijn mijn woorden te hard? Mislukking en teleurstelling – dat is mee te voelen in ons eigen leven. Waar blijf je als je in je relatie vervreemding ziet opdoemen en je niet meer verder kunt en eigen wegen moet gaan? Wat doet het met je als je kinderen niet mee kunnen op de weg die jij hen hebt voorgeleefd en ze kiezen voor een andere weg? Wat betekent het voor je als je bv. door studie een weg hebt uitgestippeld die toch voor jou niet is weggelegd, en je niet de baan krijgt die je graag gehad had?

Voor zo'n soort crisis moet ook Jezus zich hier gesteld zien. "Willen jullie soms ook gaan?" een hartenkreet. Op zo'n moment heb je behoefte aan steun en trouw. Zoals Petrus – en misschien weet hij niet wat hij zegt: "Wij kunnen niet anders, wij geloven in je". Aarzelend misschien, maar toch. Maar het vertrouwen wordt opgebouwd: "U hebt woorden van eeuwig leven – U bent de heilige Gods". In het uitspreken, hoe aarzelend ook, groeit vertrouwen.

Vertrouwen dat mensen elkaar geven, vertrouwen dat het goed zal komen, dat is misschien wel het belangrijkste kapitaal dat je kunt geven. Ook in de krediet- en bankencrisis blijkt dat vertrouwen fundamenteel, hoe harde garanties ook door de overheid gegeven worden. Als er geen vertrouwen is, werkt er niets meer. Alles draait om krediet: wie kan ik vertrouwen. Dat geldt ook voor politici in verkiezingstijd: hoe betrouwbaar ben je in de beloften die je ons voorhoudt?

Mensen weten zich in momenten van verlatenheid vaak heel goed te herinneren dat het vertrouwen dat iemand in je uitsprak het keerpunt was waardoor je verder kon. Vertrouwen werkt helend, maar de heling is niet altijd de oplossing die je had voorzien, als het resultaat anders is dan verwacht. Het is een vertrouwen dat diep is gegrift, een vertrouwen waarvan je mag uitgaan dat het de Vader is die het je geeft. Het is je gegeven. Zo zie je dat achteraf vaak.

Ook Petrus' woorden werken. Ze werken bevestigend voor de twaalf. Ze halen naar voren wat Jezus in het voorafgaande heeft gezegd. Naar mijn gevoel zijn dat **twee** dingen. Jezus heeft zich neergezet als het Brood des Levens, in een vergelijking met het manna dat uit de hemel neerdaalt. En dat is niet op de eerste plaats de eucharistie, zoals we misschien denken, maar het woord van de Tora, via Mozes aan het hele volk (oud en nieuw) gegeven. De Tora, de richting, is het brood dat voedt. Jezus belichaamt Gods Woord, en dat is samengevat in dat gebod dat je God moet liefhebben met heel je hart, heel je ziel en heel je verstand, en je naaste als jezelf. Maar Jezus is dat ook helemaal zelf geworden, en heeft er zijn leven voor gegeven.

In een volgende passage zegt hij met zijn leven zo vlees en bloed geworden is voor ons om van te eten. En hier komt wel de eucharistie aan bod: want door hem in ons te laten neerdalen, het brood als voedsel te vermalen, komt ook hij als het vleesgeworden Woord in ons binnen en neemt bezit van ons. De consequentie is dat we zelf een stap terug doen, niet meer mezelf in het centrum van mijn leven plaatsen. Afgoden afzweren en ons bij de Ene God houden. De afgoden, zegt rebbe Menachem Mendel, dat is ons kleine ik, dat wij steeds weer tot afgod maken, mijn belang, mijn wil, mijn ziel en zaligheid, mijn ego. Gaat het daar bij de komende verkiezingen ook niet om: de beloften die mijn kleine ego strelen versus het grote goed van onze gemeenschap als totaliteit, over de grenzen van landen heen?

Zijn dat nu harde woorden? Misschien, velen haken er om af. Of zijn het woorden van eeuwig leven? Spreekt Petrus hier ook namens ons? Dat is de vraag waar wij in deze tijd vaak voor staan.